

[Kaj Rasmussen.]

doms- og efterskoler, vil glæde sig meget over, at undervisningsministeren giver denne helt specielle danske skoleform sin egen lov igen.

For hver den, som har med uddannelsesproblemer at gøre, er det helt åbenbart, at der i befolkningen er en stigende interesse for ungdoms- og efterskolerne. De offentliggjorte elevtal viser dette, og tallene viser en ting mere, som jeg meget gerne vil sætte en streg under, nemlig at byernes unge bliver mere og mere repræsenteret på efterskolerne.

Højskolerne og efterskolerne har i det store og hele den samme baggrund. Undervisningen på højskolerne og undervisningen på efterskolerne har nøjagtig det samme sigte, at være alment dannende og stimulere elevernes personlige udvikling og modning. Når man i det daglige, som jeg, har kontakt til efterskolerne, kan man ikke undgå at bemærke og glæde sig over, at de unge — som oftest børn udgået af 7. eller 8. klasse — gennemløber en vældig modnings- og personlighedsudviklende proces i de 5, 8 eller 10 måneder, som efterskoleopholdet strækker sig over. Disse unge er næsten ikke til at kende igen, når man får dem til ny samtale. De unge er meget mere afklaret, efter at de er vendt hjem fra efterskoleopholdet. De er mere sikre i deres erhvervsvalgsønske, og den personlige udvikling er styrket i betydelig grad.

Efterskolen har mange gode pædagogiske og menneskelige værdier, som efter min mening desværre ikke altid bliver tilgodeset af samfundet, her tænker jeg navnlig på erhvervslivet, erhvervslivets folk, som meget ofte tilkendegiver ringe kendskab til efterskolen. Vi støder ofte i det daglige arbejde på, at det er overordentlig svært at få erhvervslivets folk til at forstå, at efterskolens unge også skal kunne få en læreplads. Efterskolens unge er som oftest udgået af 7. eller 8. klasse, men de har dog styrket sig selv og hele erhvervsvalgsbaggrunden ved at drage på efterskole.

Hvem der egentlig skal oplyse om efterskolerne, ja det er vel helt klart: det må først og fremmest være efterskolerne selv, men jeg mener også, der er andre, som bør deltage i arbejdet for at fortælle erhvervslivets repræsentanter, at den modning og

den personlige udvikling, efterskolen står for, i de fleste tilfælde er meget mere værd end almindeligt antaget.

De væsentligste ændringer, som undervisningsministeren foreslår i lovforslaget, tager sigte på at gøre det muligt for de efterskoler, som måtte ønske det, at etablere, hvad jeg for mit vedkommende vil kalde en ligevægt over for den forberedende undervisning med afgangsprøve, som allerede finder sted i folkeskolens ældre klasser. Denne nydannelse er for så vidt exceptionel, og den vil sikkert også nok bekymre nogle kredse i vort samfund. Efter lovforslaget får efterskolerne mulighed for at etablere erhvervsmæssige grunduddannelser og afslutte med kvalificerede prøver. For at give efterskolerne denne mulighed må man ændre den nugældende bestemmelse om, at der på efterskolerne ikke tages sigte på nogen eksamen eller uddannelse til ganske bestemt erhverv, og det er jo — det kan man ikke nægte — et meget, meget afgørende brud med fortidens målsætning i efterskolearbejdet.

Imidlertid synes jeg, det må understreges, at der er så store og afgørende fordele forbundet med, at 14-18-årige unge frit kan skifte mellem de to skoleformer, folkeskolen og efterskolen, at denne ændring i sigtet må betragtes som en helt uundgåelig konsekvens af udviklingen inden for folkeskolen.

Den nye formålsparagraf understreger imidlertid også, at hovedvægten trods mulighed for afgangsprøver og erhvervsmæssig uddannelse stadig bør ligge på det alment dannende og personlighedsudviklende både i undervisningen og på anden måde på efterskolerne.

Der kan ikke for mig være tvivl om, at den typiske efterskole vil forstå at efterleve dette. Vi kender i stor udstrækning efterskolerne, og vi kender de pædagoger, der virker dér. Vi ved også, at efterskolerne er meget uensartede, men alligevel tror jeg ganske givet, at vi, selv om — hvad jeg håber — denne lovgivning vedtages, vil komme til at beholde det bedste i de frie, og jeg understreger med vilje ordet frie, ungdoms- og efterskoler. Med ordet frie mener jeg selvsagt den individuelle, i høj grad efter højskolemønster givne undervisning, som foregår på efterskolerne.